

Подаруйте посмішку собі,
Один одному, мені.
І я дарую посмішку вам,
Радість допоможе у роботі нам.

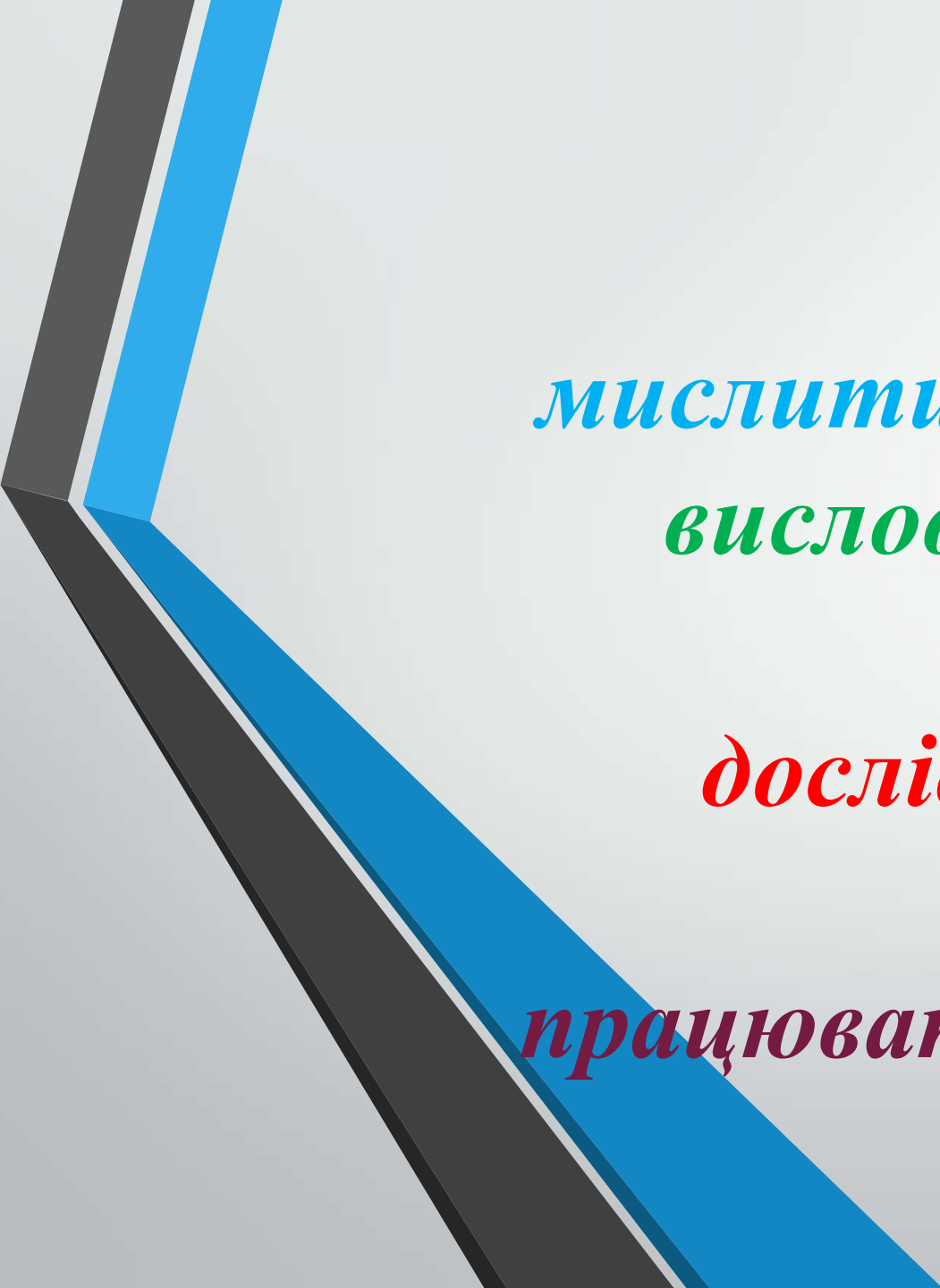
Будісер допоможе у роботі нам.

Тема: Михайло Коцюбинський.

Коротко про письменника.

«Дорогою ціною».

Пригодницький романтичний
сюжет повісті. Вічний тип шукача
правди

Девіз уроку:
*мислити — логічно й критично,
висловлюватися — чітко й
лаконічно,
досліджувати — глибоко,
майстерно,
працювати — творчо й активно.*

Подорож шляхами життя і творчості Михайла Коцюбинського

Родина Коцюбинських. Дитинство Михайла

Батьки Михайла Коцюбинського:
Михайло Матвійович та Глиkerія Максимівна

Роки навчання Михайла Михайловича

**М. Коцюбинський.
Фото поч. 70-х років**

Доросле життя письменника,
його зв'язок з подільськими народовольцями

сімейні
нещастя

«політич-
ний
прогрес»

Коцюбинський серед народу

З 16 років був у складі Одеської філоксерної комісії, яка боролася зі шкідником винограду — філоксерою. Працює в Бессарабії і Криму

Філоксера (Daktulosphaira vitifoliae) — коренева попелиця із ряду рівнокрилих, що вражає листя і кореневу систему винограду.

Сонцелюб, сонцепоклонник

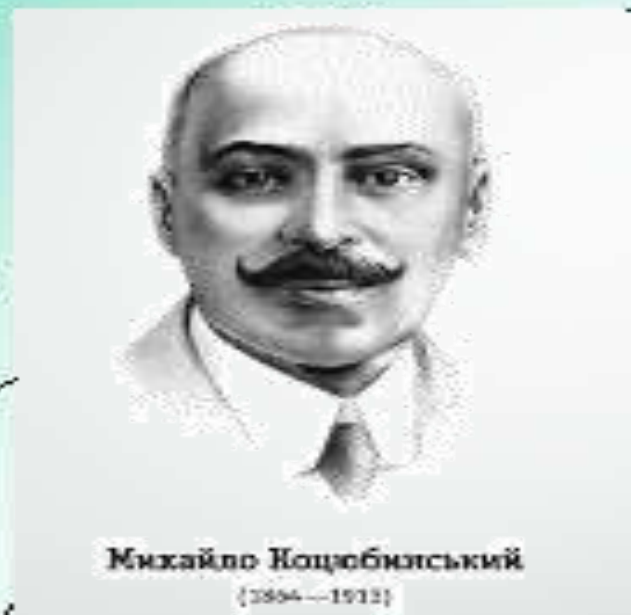
Останні роки, смерть письменника

Могила М. М. Коцюбинського.
Місто Чернігів, Україна.

Групування

«Ким був письменник?»

Письменник

Перекладач

голова
Просвіти
в Чернігові

Сонцепоклонник

Громадський
діяч

Організатор
Братства
тарасівців

Новатор

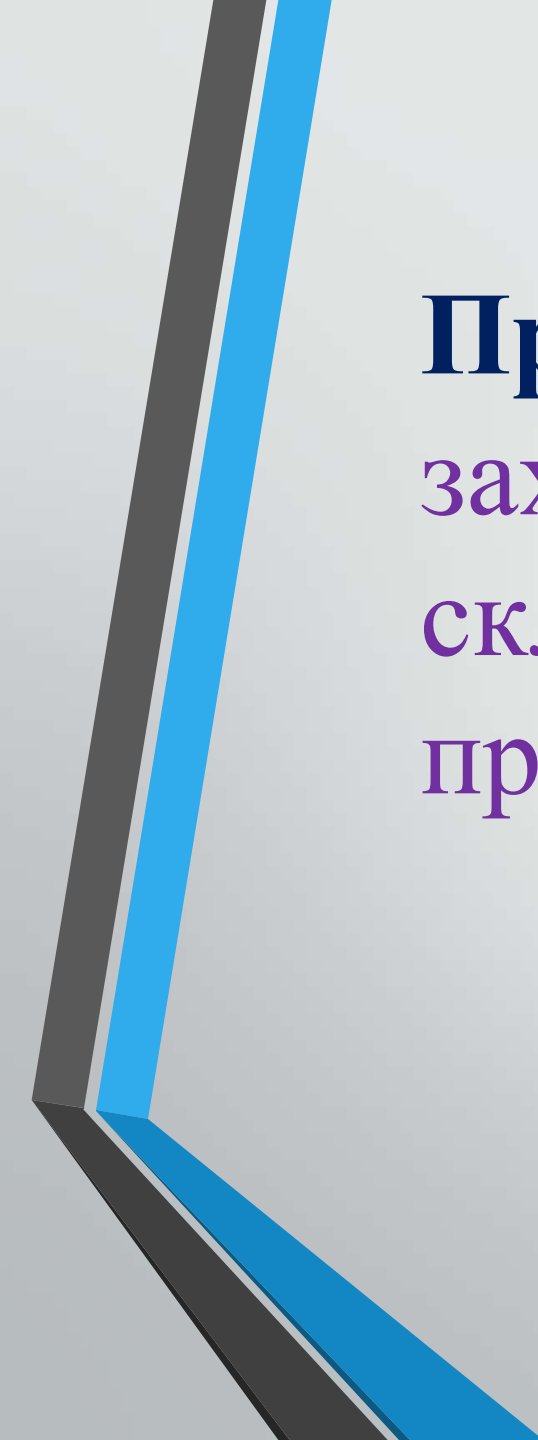

Епос — один з основних родів літератури, у творах якого життя розкривається у формі авторської розповіді чи розповіді одного з персонажів.

Повість — чималий за обсягом епічний твір, у якому змальовано широку картину життя кількох персонажів протягом тривалого часу.

Сюжет — подія або система пов'язаних між собою подій, у процесі розвитку яких розкриваються характери персонажів, а відтак і зміст художнього твору.

Композиція — побудова літературного твору, розташування в певній послідовності всіх його частин, продумане розгортання подій і групування та розстановка персонажів.

Пригодницький твір - твір із захоплюючим сюжетом про складні випробування, через які проходять герої.

М.
Коцюбинський

«Дорогою
ціною»

Словникова робота за твором

- поспільство — трудовий народ, селянство;
- кіш — козацький табір, стоянка;
- дідич — поміщик, володар;
- в некрути (в рекрути) — у військо;
- канчук — нагайка;
- збасаманений (від басаман— смуга на тілі від удару батоном) — дуже побитий;
- сакви — торби;
- катряга — тут: курінь; емісар (від лат. *emissar* — посланець) — особа, що виконує секретне доручення;
- кучма — шапка з овечого хутра;
- чугаїнка — верхній одяг, свитка;
- довідне, довідно — цілком певно, достовірно;
- хустя — білизна;
- пікет (від фр. *piquet*, буквально — кілок, віха) — невеликий сторожовий загін.

Робота в парах

Завдання: розмістити події, які відбувалися у творі, по порядку.

- 1. Арешт циган та Остапа.
- 2. Остапа поранено.
- 3. Остап тікає на вільні землі.
- 4. Остап під опікою старої циганки.
- 5. Поєдинок з вартою турецького човна.
- 6. Соломія вирішила приєднатися до Остапа.
- 7. Остап віч-на-віч із вовком.
- 8. Знайомство з Іваном Котигорошком.
- 9. Невдала спроба тікати.
- 10. Переправа плотом через річку.
- 11. Смерть Соломії.

Відповідь: 3, 6, 8, 9, 10, 2, 4, 7, 1, 5, 11.

Сюжетні лінії

- відтворення історичної епохи;
- боротьба героїв за волю і власне щастя;
- щире почуття кохання між Остапом і Соломією.

Вікторина

“Чи уважно ви читали твір?”

Риси пригодницького сюжету в повісті

Невелика експозиція, у якій окреслюється історична атмосфера часу.

Динамічність розгортання подій.

Велика кількість пригод, несподіваних поворотів сюжету.

Прийом переодягання (Соломія переодягається в парубка).

Пригоди й несподіванки під час подорожі: переховування біля переправи через Дунай, у плавнях, зустріч пораненого Остапа з вовком, екзотична сім'я циган.

Несподівана кінцівка: загибель Соломії й виживання Остапа, незважаючи на поранення та пізніші випробування, про що дізнаємося з епілогу.

Риси романтичного (психологічного) сюжету

Боротьба за своє кохання — основний мотив поведінки Соломії.

Жіночність і мужність, винахідливість і рішучість головної героїні.

Пейзаж як засіб відтворення переживань героїв.

Зображення внутрішнього стану під час двобою Остапа з вовком

Домашнє завдання:

1. Прочитати за підр. стор. 116-138.
2. Давати відповіді на питання.
3. ХАЙ ЩАСТИТЬ!

Дякую за урок

Молодці!